

Samen zorgen voor een groene, klimaatbestendige en gezonde leefomgeving

én de woonomgeving gelijktijdig leefbaar én klimaatbestendig te maken. Wat willen toekomstige bewoners? Hebben woningen wel altijd een private tuin nodig? Wonen op een plek met een gemeenschappelijke, groene buitenruimte is misschien wel de oplossing.

STEENBREEK CONCLUDEERT

De jury is onder de indruk hoe Voedselbos Nieuwe Erven in relatief korte tijd is geworteld in de omgeving. Niet alleen door persoonlijke contacten van betrokken vrijwilligers en buurtbewoners maar ook door met zoveel andere lokale initiatieven te verbinden. Letterlijk alles komt samen in het voedselbos. Werken aan verbeteren biodiversiteit, klimaatadaptatie, gezondheid, sociale cohesie, educatie en een duurzame voedselproductie. Een voedselbos kent eigenlijk alleen maar voordelen.

Ondanks de huidige nieuwbouwontwikkelingen is de innovatie om een voedselbos te starten in de openbare ruimte echt een inspiratie voor alle gemeenten van Nederland. Daarom is Voedselbos Nieuwe Erven Brummen terecht genomineerd in de categorie maatschappelijke initiatieven van de Steenbreektrofee 2023.

Namens de jury

Margot Ribberink
voorzitter

Juryrapport **STEENBREEKTROFEE 2023**

Maatschappelijke initiatieven

Voedselbos Nieuwe Erven Brummen

Stichting Steenbreek organiseert de prijsvraag voor de Steenbreetrofee om innovatieve voorbeelden te laten zien waarbij groen en water op een praktische manier worden benut en die illustreren waar Steenbreek voor staat. Dit zijn initiatieven die betrekking hebben op onder meer de bevordering van de biodiversiteit, gezondheid, sociale cohesie en een positieve bijdrage leveren aan klimaatadaptatie. Deze projecten dienen als inspiratie en voorbeeld voor anderen.

Zowel initiatieven die spelen op het niveau van de straat of de wijk, als op niveau van dorp en stad kunnen meedingen naar de Steenbreetrofee. Dit kan van een gemeente zelf zijn maar ook van een buurtvereniging, wijkorganisatie, corporatie, ondernemer of inwoner. In 2023 werden 22 mooie en zeer diverse projecten voor deelname ingezonden. De jury heeft uit de inzendingen in juni 2023 zes projecten genomineerd waaronder het project Voedselbos Nieuwe Erven Brummen. Maandag 24 juli 2023 ging de jury tijdens een digitaal overleg nog wat dieper in gesprek met de initiatiefnemer(s) om te komen tot een eindoordeel.

De jury van de Steenbreetrofee bestaat uit professionals die elk hun eigen specialisme en kennis hebben.

- **Margot Ribberink**
Voorzitter jury
- **Robert Graat**
Staatsbosbeheer
- **Ans Hobbelink**
AVVN samen natuurlijk tuinieren
- **Henk Kuijpers**
Stadswerk
- **Thijs van Mierlo**
LSA Bewoners

Het project

Voedselbos Nieuwe Erven is als pilot ontstaan in 2017 vanuit de transitie-tafel Voedsel en Landschap van de Cleantech Regio. Het was de bedoeling om met de aanleg van dit park bewoners meer bewust te maken van korte ketens in een duurzame voedselvoorziening.

Na het maken van een gezamenlijk ontwerp werd in december 2017 een eerste grote plantdag georganiseerd. Vanaf dat moment zijn elke zaterdag en ook doordeweeks vrijwilligers aan het werk. Samen zorgen zij voor een nog mooier en completer voedselbos. Het voedselbos is 3 hectare groot en gelegen in de nieuwbouwwijk Elzenbos in Brummen. Het is één van de eerste voedselbossen in Nederland in de openbare ruimte. En uniek omdat het is aangelegd voordat de woningbouw in de wijk verscheen. Dit voedselbos-park is ontstaan vanuit co-creatie. Gemeente Brummen heeft bewust gekozen om de openbare ruimte samen met bewoners vorm te geven als een voedselbos-park. Tijdens de ontwerpfase, in de uitvoering en later in het beheer hebben bewoners en gemeente een gelijkwaardige rol gehad bij de ontwikkeling van dit gebied.

In het voedselbos staan veel eetbare en ondersteunende, nuttige soorten. Wanneer de oogst rijp is, mag iedereen voor eigen gebruik plukken. Het is een plek voor planten, bomen, dieren én mensen. Dat ziet er soms spannender en avontuurlijker uit dan parken die hoofdzakelijk voor mensen zijn ontworpen.

Woningbouw rond het voedselbos was altijd al het plan. Het nieuws eerder dit jaar dat naar verwachting zo'n 160 woningen gedeeltelijk in het voedselbos worden gebouwd is een complete verrassing. Op papier zijn helaas te weinig afspraken officieel vastgelegd en daarmee is de toekomst van Voedselbos Nieuwe Erven ineens onzeker.

STEENBREEK WAARDEERT

Bij de invulling van openbaar groen wordt maar zelden gekozen voor eetbaar groen. De jury heeft dan ook grote waardering dat dit voedselbos park ooit is bedacht als onderdeel van de openbare ruimte bij een nieuwbouwwijk. Een oase van rust tussen de woningen. Bewoners kunnen hier leren waar ons voedsel vandaan komt, letterlijk eten uit de achtertuin én samenleven met de natuur. Het vraagt de nodige expertise, aangepast beheer en blijkt bovendien niet meer te kosten dan gebruikelijk groen.

Het voedselbos is in zes verschillende zones ontworpen waarin de mens steeds minder actief hoeft te zijn. Zo is er altijd een plek waar je je thuis voelt. De ene mens heeft nu eenmaal meer behoefte aan wat netheid. De ander voelt zich juist helemaal thuis in de wilde natuur. Door met de natuur mee te werken heeft het voedselbos al veel droge en hele natte periode prima doorstaan. Enkele soorten als torenvalk, patrijs, putter, ringslang en neushoornkever zijn al waargenomen.

Het is zoveel meer geworden dan alleen een voedselbos. Het is een plek waar mensen samen komen. Jong en oud. Mensen van alle opleidingsniveaus. Mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, werklozen, mensen die begeleidt wonen in de buurt. Een stukje zinvolle dagbesteding. Nieuwe mensen leren kennen. Een stukje openbare ruimte dat toch van jezelf voelt. Rust en niets doen. Frisse lucht, gratis sportschool en vitamine D. Dit is niet in waarde uit te drukken. De sociale binding op deze bijzondere plek is sterk.

Het voedselbos heeft zich bewezen als klimaatvriendelijke plek en is daarnaast een schoolvoorbeeld voor een groen hart van een natuurinclusieve en gemeenschapsgerichte woonwijk. De voedselbosvrijwilligers delen hun ervaringen via maandelijkse blogs. Elk seizoen worden plannen, successen en leermomenten naar elkaar teruggekoppeld tijdens seizoensbijeenkomsten. Alle betrokkenen voelen gezamenlijk eigenaarschap en nemen samen de verantwoordelijkheid voor dit stuk openbaar groen. Naast praktijkervaring wordt af en toe geïnvesteerd in extra educatie met dank aan een financiële bijdrage van de gemeente.

De jury waardeert de gedrevenheid en het enthousiasme van de groep van zo'n 25 vrijwilligers. Ondertussen komen uit heel het land aanvragen binnen voor rondleidingen. In twee maanden tijd zijn al zo'n 200 bewoners, studenten of vakspecialisten komen kijken. Het enthousiasme werkt ansteekelijk en Voedselbos Nieuwe Erven loopt duidelijk voorop.

STEENBREEK ADVISEERT

De jury adviseert bewoners en gemeente om de positieve energie van afgelopen jaren niet te verliezen en samen in gesprek te blijven. De woningopgave is een landelijk dilemma. Slim omgaan met beperkte ruimte, ruimte delen en komen tot een interdisciplinair ontwerp is noodzakelijk om steden en dorpen verder te verdichten